

Bevezető a „Magyar sorozatok” összeállításához

A *Metropolis* az elmúlt években számos, sorozatokkal és kortárs sorozatkultúrával foglalkozó összeállítást közölt. Ezeknek a lapszámoknak a többsége azonban nemzetközi, illetve régiós sorozatokkal foglalkozott. Kimondottan magyar sorozatokra koncentrált összeállítást még nem publikáltunk. Jelen lapszámunk ezt a hiányt pótolja, legalábbis részben, hiszen a magyar (televíziós) sorozatoknak nemhogy a történetével, de akár a kortárs trendjeivel sem lehet kimerítő jelleggel egyetlen folyóiratszám terjedelmében foglalkozni. Összeállításunk tehát inkább csak jelzés, próbálkozás az alapvetően az elmúlt bő évtizedben felfutott magyar sorozatkultúra legalább néhány alkotásának elemzésére. A választott sorozatok semmiképp sem jelölnek valamifajta kánont. Részben egy jelenleg is futó kutatás keretében született szövegeket, részben film- és médiakutatók írásait közöljük. Annak azonban nagyon örülünk, és igen fontosnak is találjuk, hogy az összeállításban elemzett sorozatok egészen különböző gyártói háttereket reprezentálnak. Akadnak közöttük a köztvé által régebben (a kilencvenes években) vagy nem olyan rég gyártott sorozatok, vannak a kereskedelmi tévék produkciójában készültek, és vannak a multinacionális HBO által gyártott sorozatok is. Mindez egyben a kortárs magyar sorozatkultúra gazdagodásának és bővülésének a jele.

Lapszámunk szövegei készítésük időrendjében követik végig a sorozatokat. Így az első elemzés, Mravik Patrik tanulmánya a napjainktól időben legtávolabb eső időszak, az 1990-es évek sorozataival foglalkozik. A rendszerváltást követő években, még az országos kereskedelmi televíziók indulása előtt a köztvé egy ideig kitüntetett helyzetben volt a sorozatgyártás tekintetében is. A rendszerváltás környéki magyar sorozatok közül általában a *Szomszédokról* szokott szó esni. Mravik Patrik tanulmánya azonban egy tágabb áttekintés keretében két olyan sorozatot vizsgál, amelyek ugyan kicsit kiestek a kortárs kulturális emlékezetből, azonban épp a rendszerváltás környéki társadalmi-gazdasági átalakulás reprezentációja és reflexiója szempontjából hihetetlenül érdekesek, ugyanis mindkettő, jelesül az *Öregberény* és a *Frici, a vállalkozó szellem* című sorozat vidéki környezetben játszódik és a vállalkozás, a vállalkozói lét

kérdéseire figyelve formálja a maga történetét – amely történetek egyben a szocializmusból a kapitalizmus felé forduló magyar társadalom példázatos történetei is.

Lapszámunk többi szövege időben közelebbi, az elmúlt évtizedben készült magyar sorozatot elemez. Bartal Dóra tanulmánya az *Egynyári kaland* sokszempontú elemzése: a nemzedéki fókusz, a Balaton-ábrázolás, a társadalmi közeg és a társadalmi nemi szerepek kérdésének összekapcsolt szempontjai mentén mutatja be a sorozat újszerű és komplex világát. Varga Balázs a *Terápia* első évadjának elemzésével azt mutatja be, hogy a sorozat milyen módon vezeti be a lelki problémákról való beszédet a hazai média- és kulturális nyilvánosságba, illetve azt tárgyalja, hogy a sorozat miképp értelmezhető a midcult kulturális regiszterében és a hazai posztoszocialista középosztály miliójében. A társadalmi közeg és az egyéni/családi dinamikák kérdései állnak Nagy Eszter tanulmányának középpontjában is. Ő két kortárs népszerű sorozat, a *Mintaapák* és a *Válótársak* elemzésével azt mutatja be, hogy a férfikép és a karakterváltozás kérdései milyen izgalmas aspektusokat kapnak, amikor nem a magyar filmben amúgy bevett romantikus vigjáték, hanem egy másik mozgóképes formátum, a szériális elbeszélésre épülő sorozat keretében jelennek meg. Végül, utolsó két szövegünk ugyanannak a sorozatnak, *A besúgónak* a vizsgálatára vállalkozik. Hermann Veronika a lokalitás/transznacionalitás, illetve a transzgenerációs perspektívák alapján azt vizsgálja, hogy kinek hogyan tud érdekes lenni a sorozat, míg Kalmár György *A besúgó* emlékezetpolitikai aspektusait tárgyalja.

Bízunk benne, hogy összeállításunk sok érdeklődő nézőt és olvasót talál, és jelzi azt is, hogy a kortárs, de akár a régebbi idők magyar sorozatkultúrája is olyan izgalmas, sokszínű, vitákra érdemes kulturális területet jelent, amelynek érdemi vizsgálata társadalmi és kulturális önmegértésünk szempontjából is tanulságos kihívást jelent.

(Az összeállítás az NKFI által támogatott, FK 135235 azonosító számú, *A magyar népszerű film és tévékultúra a szocializmus idejétől napjainkig* című kutatás keretében készült.)

Mintaapák